

adruga stvorile podlago, na koji se bodejo počasi osnovala različna industrijalna podjetja.

Mogoče je, da se bode s tem pri nas poojstrilo socijalno vprašanje, a to nič ne dé. Prej ko bode socijalna beda dospela do vrhunca, toliko prej bode socijalno vprašanje godno za rešitev. Sicer pa smo lahko uverjeni, da bode moderna tehnika, ki je socijalno vprašanje povzročila, tudi našla sredstva, s kojimi se bode rešilo socijalno vprašanje ugodno za bedni delavski stan.

Tudi ostali kapital, ki ga posedujemo, bodedo morali združiti in na podlagi njega osnovati koristna tehniška podjetja. In če bodedo znali vse, kar imamo, prav obrniti, nosili bodedo sčasoma obleke iz domačega blaga in ako se ne bi mogli vspeti tako daleč, vsaj barvali si bodedo blago za obleke po svojem ukusu.

Če bodedo pamet rabili, izkoristili bodedo tudi sami svoje podzemeljske zaklade ter tako osnovali lastno rudokopstvo in vse, kar je z njim v zvezi.

Za vse to pa nam je treba dobre volje, ustrajnosti in, kar sem že opetovano rekel, podvzetnega duha.

Če bodedo toraj skladali zrno do zrna, imeli bodedo pogače in če bodedo znali naše kamenje prav zlagati, imeli bodedo lepe palače in še kaj družega po vrhi. Ako pa bodedo roke navskriž držali in mirno gledali, kako tujec žajne za se naše zrno in si iz našega kamenja gradi palače, potem lahko tudi brez prerokov izvemo, da nas nič dobrega ne čaka.



### Pridelovanje žita.

Znano je, da postavljajo severna Amerika, potem Rusija in Indija svojo pšenico in rž precej ceno na evropski trg. V času, v katerem se to dogaja, ne morejo kmeti v Evropi s svojim žitom tekrovati, ker je pridelovanje istega dražje, kakor se zanj dobi. Severna Amerika imela je dozdej dosti deviškega sveta in v legah, ki so bile rasti pšenice ugodne. Brez gnoja, z malo oranjem, na velikih prostorih, na katerih dela mašina s plugom in ista tudi mlati, s ceneno vožnjo po morji so Amerikanci evropejskega kmeta glede pšenice potolkli. Rusi so to storili, ker so izžemali svojega reveža kmeta, ki je moral za davke in obresti prodati žito, sam pa stradal kruha. V Indiji pridelujejo žito cenenen „sužnji“.

Vprašanje je, če se bo ta konkurenca skoraj ustavila in se bo v Evropi izplačalo, kakor nekdej žito pridelovati. Narodni ekonomisti to še za veliko let zanikajo. Oni računajo tako-le: Leta 1850 je bilo v Zjedinjenih državah Amerike 113 milijonov akrov (1 akre 40 arov približno  $\frac{1}{2}$  orala) v poljedelstvu porabljenih, 1870 do 189 milijonov akrov in 1890. l. 358 milijonov akrov. V par letih se je za poljedelstvo v kulturo vzeta zemlja v teh državah več ko podvojila. Zemlje je v Ameriki še

velikansko neobdelane. Od 1922 milijonov akrov vsega sveta teh Zjedinjenih ameriških držav je bilo leta 1890. posednega 623 milijonov akrov, 1299 milijonov ne, torej  $\frac{2}{3}$  ne. Od teh 623 milijonov akrov je bilo to leto 1890 le za poljedelstvo vporabljenih 358 milijonov, torej je bilo v kulturi komaj 18% vsega tega sveta. Ves ta svet ni za pšenico, ali veliko istega ga je še. Ta se bo potegnil s časom v konkurenco v pridelovanju žita.

Rusija zdaj dela železnice v Sibirijo. Veliko sibirskega sveta je prikladnega pridelovanju žita. Rusija pridelava zdaj v severnem delu rž in na jugu pšenico. Na severu imajo še staro triletno obdelovanje njiv, na jugu pa še starejše, takozvano gospodarstvo puste. Pet let zaporedoma na istem polju pšenico sejejo, potem pa pustijo tisto polje 15 let v miru. Oba načina obdelovanja sta že zastarela. Novodobno poljedelstvo ima gnoj in menjavo sadežev. Ko bodo Rusi v to delo stopili, bodo morali več živine imeti in tedaj ne bo njihovo žito tako po ceni, kakor zdaj. To tudi ne, ko se bo prebivalstvo Rusije tako množilo, kakor se je v našem stoletju v drugi Evropi. Ali Sibirija ima do 100 milijonov hektarjev (hektar z  $\frac{1}{4}$  orala) še zemlje za poljedelstvo. Zraven še imajo Rusi v Aziji veliko sveta za pridelanje žita, katero tedaj pride na svetovni trg, ko so ruske železnice enkrat po vseh ruskih krajih razpletene. Rusko žito bo tedaj vedno tekmeč na trgu. Sicer se ljudstva množe. V 16—17 stoletju je bilo v Evropi okolo 50 milijonov ljudi, začetkoma pretečenega stoletja 175 milijonov in naše je nastopilo z številom 380 milijonov. Če se človeštvo tako naprej v Evropi zaploduje, bo v našem stoletju lahko 600 milijonov ljudi v Evropi. Ti vsi bodo žito kot najobhodnejše rabili. A so tudi nasprotni težnje v zaplodevanju zapaziti. Bolj omikani narodi nečejo dosti otrok, 2 do 3 na par. Na drugi strani delajo v Evropi veleposestva in manjše kmetije tako pri pridelanju žita, da zmanjšajo produkcijske, t. j. stroške proizvodnje. Konkurenca jih uči pameti.

Ali drug konkurent že glede žita v južni Ameriki nastopa. Samo v argentinski republiki se lahko 96 milijonov hektarov zemlje za proizvodnje žita in gotovo 64 milijonov za pšenico porabi. To je več ko polovica one zemlje, ki je danes vsa Nemčija za poljedelstvo rabi. Dozdej se v južni Ameriki nij dosti žita za trg pridelalo.

Iz teh števil se lako Slovenec uči, da bolje stori, ako se bolj na živinorejo, posebno svinjerejo vrže ter gleda, da pride skoraj v dolenjskih krajih do izsušenja svojih močvirnatih krajev ter da potem skrbi za pridelanje rejne živine. Za mesarja ne moremo goveje živine rediti, dokler nemamo fabrik v deželi, ki nam ceno oblodo dati zamorejo. Ali rejne vole, dobre mlečne krave lahko izredimo. Žita bomo le toliko sejali, kar kmetija za-se rabi, ter zraven nekaj slame za rezanico dobi. Pokrivanje hiš s slamo bo menda skoraj nehalo. —a—